

Краязнаўчая старонка «Ігуменскі тракт» выразна прадстаўляе цэлы шэраг інфармацыйных, аналітычных і мастацка-публіцыстычных жанраў. У дадзеным тэматычным выпуску ёсць узоры карэспандэнцыі, рэпартажа, артыкула, заметкі, гутаркі, нарыса, эсэ, рэцэнзіі, анаталыі. Нельга не адзначыць, што пэўную пячатку адметнасцяў на характар жанраў накладвае тэматыка старонкі. Нават заметка ў «Ігуменскім тракце» адрозніваецца ад публікацый дадзенага жанру на іншых газетных старонках. Поруч з традыцыйнай інфармацыяй друкуюцца пашыраныя інфармацыйныя паведамленні. Следам за выкананнем задачы па апэратыўным інфармаванні заметка на старонцы «Ігуменскі тракт» носіць характар удакладнення, насычана падрабязнасцямі. Тым самым набліжаецца да карэспандэнцыі. Рэпартажы цесна спалучаны з выкладаннем ілюстрацыйнага матэрыялу. У прыватнасці, варта адзначыць публікацыі таленавітага фотажурналіста Анатоля Клешчука, які, здаецца, аглядае ўсю сучасную этнаграфічную, сакральную Беларусь. Дарэчы, часцей яго матэрыялы друкуюцца за «межамі» старонкі «Ігуменскі тракт», на іншых газетных палосах.

Уважлівае знаёмства з «Ігуменскім трактам» на працягу некалькіх гадоў гаворыць пра грамадскую, асветніцкую пазіцыю «Звязды» ў дачыненні да краязнаўства як шырокай з’явы. Відавочна, што газета не толькі падштурхоўвае чытача да актыўнай работы па вывучэнні гісторыі Радзімы, але і нагадвае пра неабходнасць зберажэння, захавання гістарычнай памяці, матэрыяльнай культуры народа Беларусі, створанай нашымі папярэднікамі.

Наталля Кузьміч

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ЛІТАРАТУРНАЯ КРЫТЫКА Ў ЧАСОПІСЕ «ПЕРШАЦВЕТ»

Часопіс маладых літаратараў Беларусі «Першацвет» з часу стварэння ў 1992 годзе займаў сваё адметнае месца сярод спецыялізаваных выданняў як «часопіс маладых літаратураў Беларусі» – гэта азначэнне выносілася на вокладку выдання, прызначанага для друкавання твораў пачаткоўцаў. Сярод раздзелаў часопіса – «Проза», «Паэзія», «Нарыс», «Жароўня», «Гасцеўня», «Гутарка», «Семінар» і інш., несумненна, сваё месца займала рубрыка «Крытыка».

У раздзеле змяшчаліся матэрыялы маладых аўтараў, якія ў большасці былі вядомыя па рубрыках паэзіі і прозы, але былі і такія, што спрабавалі свае сілы ўпершыню менавіта як крытыкі. Магчыма,

матэрыялы былі не заўсёды вытрыманы ў фармаце таго жанру, які быў пазначаны ў змесце, але іх вылучала неабьякаваць да паданалізнага твора, свой погляд і несумненнае жаданне выявіць асаблівасці таго ці іншага аўтара або твора. Маладыя крытыкі вялі актыўныя пошукі ў галіне формы і зместу (матэрыялы пад рубрыкамі «Меркаванне», «Уражанне»). Былі і цікавыя знаходкі: можна ўзгадаць своеасаблівую палеміку аўтараў – «паралельны» артыкул Алеся Дуброўскага «Слова стварае паэта» (№ 3, 1997) артыкул Міколы ВІЧа «Слова стварае слова» (№ 6, 1997) быў напісаны як рэакцыя на артыкул Дуброўскага пра аналіз слоўнага вобраза Барадуліна; студэнты педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка (Алеся Матусевіч, Алена Мароз «Не быць манкуртамі» (№ 9, 1997)) выказалі свае меркаванні па асобных пытаннях мастацкага вырашэння задумы гістарычнага рамана Івана Шамякіна «Вялікая княгіня», выносячы, магчыма, надта эмацыійныя і катэгарычныя ацэнкі, але несумненна абгрунтаваныя. У часопісе асноўнае месца займала т. зв. бягучая крытыка, дзе разглядаўся канкрэтны твор, які, як правіла, з’явіўся ў друку не так даўно, уключаным у творчасць аўтара, а яна – у кантэкст літаратурнага працэсу: рэцэнзіі Людмілы Дрык «Жыла-была мара...» (№ 6, 1997), Анжалікі Дубасавай «Сашок у... цверазілаўцы» (№ 6, 1997). Таксама ў кантэксце тагачаснай крытыкі аўтары рубрыкі звяртаюцца да творчасці пісьменнікаў-эмігрантаў: артыкулы Юліі Дзейкала «Пачатак “зыходу”» (даваенны перыяд творчасці Рыгора Крушыны: вытокі і працяг) (№ 8, 1996), Анжалікі Дубасавай «Турма нарадзіла Паэта» (пра Алеся Гаруна) (№ 6, 1998). Пэўнае месца займалі і літаратуразнаўчыя даследаванні, у якіх ёсць удалыя спробы выяўлення агульных заканамернасцей беларускай і сусветнай літаратуры: водгук Алены Сярко «Музыка» (казка Ул. Караткевіча «Скрыпка дрыгвы...» і ірландская легенда «Уваскрашэнне Рафтэры») (№ 11, 1997), артыкул Галіны Жаўток «У плыні рамантызму» («Сага пра Ёсту Берлінга» С. Лагерлёф і «Ладдзя Роспачы» Ул. Караткевіча).

Несумненна, кожны малады аўтар імкнуўся выказаць сваё меркаванне падчас спробы ацаніць вартасці таго ці іншага твора, як у рэцэнзіях Наталлі Дзівінай «Асалода натхнення» (№ 1, 1998): «Вершы паэткі быццам адарваныя ад нашай штодзённай рэальнасці, яны як бы сягаюць у іншы свет, што створаны творчай фантазіяй. Да таго ж паэзія Л. Раманавай пранізана асабістым успрыманням, індывідуальным пачуццём. Ацэньваць такія вершы цяжка», Алены Вячэрскай «Дом, які шукае паэт» (№ 6, 1998): «Бачу прыгожыя мазкі на палатне, бачу задумы, але натыкаюся на поўную незавершанасць сэнсавую, вобразную, нават сінтаксічную. Да-

вайце ўчытаемся ў верш, якім адкрываецца зборнік. Гэта верш “Дарога да сябе, яе шукаю...”. У ім лёгка прасачыць нейкія восеньскія матывы: лісце, вецер, на гэтым фоне – грукат трамвая – тэма ўжо зразумелая. Зразумелы настрой. Бачныя вобразы. Паспрабуем звязаць усё гэта ў адно прыгожае, акрэсленае цэлае. І вось тут прыходзіць пытанне: ці разумеў сам аўтар, што ён будаваў? Ці не заблукаў у словах, не звязаных адно з адным? Становіцца шкада гэтага верша, які сапраўды мог бы атрымацца, але застаўся замалёўкай»; ва ўражаннях Ілоны Сцяцко «Хто ж я?..» (№ 9, 1996): «Вершы розныя і неабсяжныя. Глыбокія настолькі, што, здаецца, прараслі ўжо зямлю наскрозь і вярнуліся ў неба. Таму аналізаваць іх, асабіста для мяне, проста немагчыма. Іншая справа – уражанні. Іх шмат, яны затапляюць усю істоту, прымушаюць спыніцца і паглядзець на знаёмыя рэчы па-іншаму». Таксама цікава выглядае спроба маладых крытыкаў зрабіць свой тэкст больш інфарматыўным ці набліжаным па сэнсавых праекцыях да паданалізнага тэксту з дапамогай адпаведных загаловаў міні-частак сваіх матэрыялаў: у Ілоны Сцяцко «Хто ж я?..» (№ 9, 1996) – «Падарожнік. Хто ён?», «Падарожнік. Куды ён ідзе?», «Па якім шляху ідзе Падарожнік?» або ў рэцэнзіі Таццяны Барысюк «Свет у кішэні лёнікавашкоўства, альбо Вар’яцкі дом для філосафаў» – 1. Пралог. 2. Нёмнішча. 3. Вар’яцкі дом для філосафаў (№ 6, 1998). Таксама цікава выглядаюць матэрыялы, дзе ёсць спроба аналізу і самога часопіса: у артыкуле Паўліны Вашко «Сатырыка-гумарыстычная мянушка ў літаратуры (з крытычна-смехавых нататкаў аўтара)» (№ 9, 1996) у кантэкст мянушак аўтараў беларускай літаратуры ўключаюцца і некалькі слоў пра мянушкі-маскі на старонках самога часопіса або ў матэрыяле Ірыны Лавар «Імкненне да натуральнасці (мастацкі пераклад на старонках “Першацвету”)» (№ 7, 1997).

На старонках часопіса літаратурная крытыка існавала ў асноўным у такіх жанравых формах, як рэцэнзія, водгук, артыкул, эсэ. Маладыя аўтары імкнуліся даць агульнае ўяўленне пра аўтара твора і яго змест, дзе акцэнт ставіўся на мастацкіх вартасцях твораў.